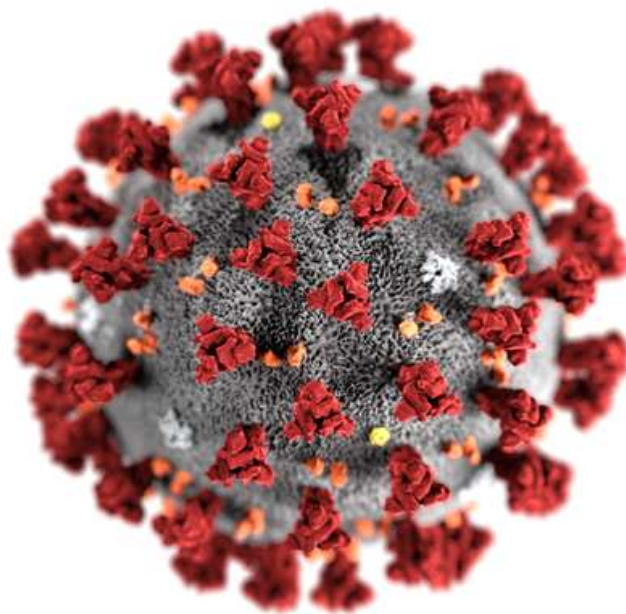

دانشگاه علوم پزشکی قم

دستورالعمل پیشگیری از انتقال ویروس کرونا (COV-19) از طریق البسه و رخت شویخانه‌های مراکز درمانی

نویسندگان

دکتر حسین معصوم بیگی

دکتر قادر غنی زاده

اعضای هیات علمی گروه مهندسی بهداشت محیط

دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی قم بقیه الله (عج)

ویرایش اول دوم فروردین ماه ۱۳۹۹

مقدمه

آلودگی به ویروس کرونا به عنوان یک عامل آلودگی خطرناک سبب شیوع بیماری حاد تنفسی در سطح جهان شده است و بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، انتشار این عامل بیماری تا چهارم فروردین سال ۱۳۹۸ (۲۴ فوریه ۲۰۲۰) در بیش از ۱۹۲ کشور جهان باعث رخداد پاندمی بیماری کووید ۱۹ (COVID-19) شده است.

سرعت انتشار بالا، مسری بودن بیماری کووید-۱۹، نداشتن واکسن، نشناخته بودن روش درمان موثر، بدون علامت بودن ۸۰ درصد افراد مبتلا و ناقل بودن این افراد، سبب ایجاد شرایط افزایش شیوع بیماری در میزانی بالاتر از ظرفیت و توان پاسخ نظام سلامت (بیمارستان‌ها) به دلایل متعدد از جمله عدم کفایت تخت بستری مراقبت‌های ویژه، سبب افزایش مرگ و میر ناشی از این بیماری شده و تاب آوری نظام سلامت را با چالشی شکننده مواجه کرده است.

تجربیات اپیدمی‌ها و پاندمی‌های گذشته نشان داده است که در چنین شرایطی (پاندمی کووید-۱۹) سیاستگذاران نظام سلامت برای ارتقاء تاب آوری در مقابل این شرایط باید نظام مراقبت‌های بهداشتی را در اولویت قرار دهند.

یکی از مهمترین اصول نظام مراقبت‌های بهداشتی اولیه (PHC) در کنترل بیماری کووید-۱۹ (COVID-19) قطع زنجیره انتقال از طریق کاهش تماس با منابع انتقال آلودگی است.

عدم رعایت این اصول بخصوص در مراکز درمانی می‌تواند این مراکز را به کانون انتشار ویروس کرونا تبدیل نماید. لازم است کارکنان شاغل در این مراکز بخصوص آن‌هایی که مستقیم با بیماران و یا با محیط‌های آلوده در تماس می‌باشند، اصول مراقبت‌های بهداشتی اولیه را در بالاترین سطح رعایت نمایند.

رخت شویخانه‌های مراکز درمانی یکی از بخش‌های مهمی است که پتانسیل بالایی برای انتقال عوامل بیماریزا دارد. جهت پیشگیری از انتقال این عوامل بویژه در دوره رخداد اپیدمی بیماری‌های عفونی قابل انتقال از قبیل کووید-۱۹ جهت حفظ سلامت کارکنان این مرکز لازم است در این بخش الزامات جدی بهداشتی این دستورالعمل به عنوان اصول انکار ناپذیر مورد توجه قرار گیرد. در این دستورالعمل حداقل الزامات اجرایی مهم برای پیشگیری از انتقال ویروس کرونا ارائه شده است.

تعاریف

البسه عفونی: شامل کلیه ملحفه‌ها، حوله دست و حمام، لباس بیماران و لباس کارکنان بخش‌های تشخیصی، درمانی و خدماتی بیماران کووید-۱۹ استفاده شده که نیازمند تعویض و شستشو بوده و ورودی به رخت شویخانه هستند.

البسه تمیز: شامل کلیه ملحفه‌ها، حوله دست و حمام، لباس بیماران و لباس تمیز کارکنان بخش‌های تشخیصی، درمانی و خدماتی بیماران کووید-۱۹ خروجی از رخت شویخانه.

رخت شویخانه : محل شستشو، آماده سازی، ذخیره و توزیع البسه.

هدف

- حفظ سلامت کارکنان رخت شویخانه و بخش‌های خدماتی، تشخیصی و درمانی بیماران کووید-۱۹
- پیشگیری از انتشار ویروس کرونا از طریق البسه و کنترل آن

دامنه کاربرد : کلیه مراکز درمانی

مسئولیت اجرا: مدیریت و مسئول بهداشت و مسسول رخت شویخانه مراکز درمانی

الزامات اجرایی

- ۱) لازم است اجرای دقیق این دستورالعمل توسط مسئول بهداشت مرکز درمانی حداقل هفته ای دو نوبت کنترل و نظارت شود.
- ۲) روزانه هنگام ورود افراد به محل کار از نظر علائم ابتلا به کووید-۱۹ مثل تب، غلظت اکسیژن محلول خون، سرفه، عطسه و آبریزش بینی، بی‌حالی، ضعف عضلانی و اسکلتی و سردرد کنترل شوند. به افراد مشکوک و دارای علائم تا زمانی که تاییدیه سلامت از پزشک متخصص ارائه نمایند، اجازه ورود داده نشود.
- ۳) لازم است کلیه کارکنان حین ورود به محل کار، هنگام خروج و در موارد لازم حین خدمت نسبت به شستشوی دست‌ها با مایع دستشور مناسب و یا گندزدایی دست‌ها و شستشوی صورت خود اقدام نمایند.
- ۴) ظرف مخصوص مایع ضدعفونی‌کننده دست در قسمت‌های مختلف رخت شویخانه و در دسترس نصب شود.
- ۵) لازم است محل مناسب و در دسترس برای شستشوی دست‌ها و تحقق بند دو برای کارکنان فراهم شود.
- ۶) کلیه روشویی‌ها و سرویس‌های بهداشتی علاوه بر نظافت مرتب، حداقل سه نوبت شامل قبل، وسط و آخر شیفت کاری با محلول کلر یک دهم درصد گندزدایی شود.
- ۷) در برنامه تغذیه کارکنان ویتامین C و D و ترکیبات آنتی‌اکسیدانت و لبنیات کافی پیش بینی شود.
- ۸) لازم است کلیه کارکنان خواهر و برادر حین ورود به رخت شویخانه در محل رخت کن کلیه زیورآلات، انگشتر، ناخن مصنوعی و ناخن بلند (گرفته شود)، ساعت مچی و موبایل خود را داخل قفسه شخصی قرار داده و از آوردن داخل رخت شویخانه جدا خود داری نمایند.
- ۹) حداقل سه نوبت در روز (حین ورود، قبل از تناول وعده غذایی و بعد از اتمام کار و حین خروج) غرغره و استنشاق آب نمک نه در هزار یا سرم شستشو توسط کلیه کارکنان انجام شود.

- ۱۰) لازم است کلیه کارکنان آموزش‌های لازم در خصوص نحوه استفاده صحیح از لوازم حفاظت فردی، گندزدایی دست‌ها و گندزدایی سطوح با میزان تماس بالا، جمع‌آوری البسه عفونی و نحوه مواجهه با البسه عفونی ارسالی از بخش‌ها را گذرانده باشند.
- ۱۱) کلیه کارکنان در خصوص مکانیسم‌های شناخته شده و احتمالی انتقال ویروس کووید-۱۹ آموزش داده شوند.
- ۱۲) کارکنان باید در زمان حضور در محل کار از لوازم حفاظت فردی مناسب از قبیل ماسک، دستکش بلند و قابل شستشو و گندزدایی، کلاه، عینک و یا حفاظ شیلد صورت، لباس کار مناسب، چکمه و پیش بند ضد آب استفاده نمایند.
- ۱۳) به کارکنان توصیه شود تا حد امکان از تماس غیر ضروری با سطوح مختلف بیمارستان خود داری کنند.
- ۱۴) در رخت شویخانه تراکت‌های آموزشی محتوی رعایت بهداشت فردی و محیط مرتبط با این دستورالعمل نصب شود.
- ۱۵) لازم است کارکنانی که نسبت به یادگیری و رعایت نکات بهداشتی این دستورالعمل همکاری و مشارکت جدی دارند، به نحو مناسبی تشویق و با افرادی که بی توجهی نموده و رعایت نمی‌نمایند تذکر و متناسب برخورد شود.
- ۱۶) لازم است کلیه کارکنان قبل از اشتغال، گواهی سلامت از مراجع معتبر قانونی دریافت و واکسینه شده باشند و در طول خدمت بموقع معاینات دوره ای برای آن‌ها انجام شود.
- ۱۷) کلیه البسه جمع‌آوری شده از بخش بستری و تشخیصی بیماران کووید-۱۹ و حتی مربوط به بیماران مشکوک به کووید-۱۹ عفونی محسوب می‌شوند.
- ۱۸) پوشیدن هرگونه لباس آستین کوتاه توسط کارکنان در دوره رخداد اپیدمی کووید-۱۹ ممنوع و سوپروایزر بخش مسئول کنترل و نظارت بر این موضوع می‌باشد.
- ۱۹) لازم است تعویض و یا جمع‌آوری البسه عفونی بیماران موجود و یا ترخیص شده در هر بخش توسط یکی از کارکنان و توزیع و مرتب کردن تخت بیمار قبل از بستری وی، توسط فرد دیگری انجام شود.
- ۲۰) طی مدت جمع‌آوری البسه از روی تخت و اتاق بیمار، انتقال به مخزن یا چرخ دستی مخصوص، انتقال به رخت شویخانه، تخلیه داخل ماشین لباسشویی جهت شستشو، اتو و مرتب نمودن، با نهایت مراقبت، از تکان دادن البسه ممانعت شود.
- ۲۱) هنگام تعویض البسه بیمار کووید-۱۹، اول مطمئن شوید بیمار از ماسک N 95 یا حداقل ماسک جراحی استفاده می‌نماید.
- ۲۲) تمام مخازن و یا کیسه‌های مخصوص ارسال البسه عفونی به رخت شویخانه باید به رنگ قرمز باشند.
- ۲۳) تمام مخازن و یا کیسه‌های مخصوص نگهداری و حمل البسه عفونی باید دارای برچسب « البسه کووید-۱۹، تاریخ و نام بخش » باشند.
- ۲۴) هنگام جمع‌آوری البسه عفونی از اتاق بیماران، باید دقت شود هر گونه پسماند بخصوص پسماندهای تیز و برنده و لوازم مصرف شده، همراه آن وجود ندارد.

- (۲۵) در فرآیند جمع‌آوری و انتقال البسه بیمارن کووید-۱۹ هیچ‌گونه تلاطم و جریان هوا ایجاد نشده و از تماس آن‌ها با دست و صورت، غشاهای مخاطی و سیستم تنفسی کارکنان ممانعت شود.
- (۲۶) از قرار دادن البسه آلوده عفونی جمع‌آوری شده از روی تخت و اتاق بیمار، روی سایر سطوح مثل کف اتاق، لبه تخت، سطح میز، دستگیره درب اتاق و ... اکیدا خود داری شود و لازم است بلافاصله بعد از جمع‌آوری، به آرامی داخل مخزن مخصوص از قبل پیش‌بینی شده، قرار داده شود (از پرتاب البسه به سمت مخزن و یا موارد مشابه اکیدا خود داری شود).
- (۲۷) تجمع البسه عفونی در بخش‌ها و هر گونه جابجایی دستی آن‌ها از بخش به رخت شویخانه اکیدا ممنوع است.
- (۲۸) مخازن و یا کیسه‌های مخصوص البسه بیماران کووید-۱۹ باید در حدی پر شوند که بتوان درب آن‌ها را کاملا بسته و مسدود نموده و سپس انتقال داده شوند.
- (۲۹) البسه جمع‌آوری شده باید بلافاصله بعد از انتقال به رخت شویخانه، ترجیحا بدون توقف جهت شستشو و گندزدایی وارد ماشین لباسشویی شود.
- (۳۰) لازم است کلیه البسه، آغشته به خون جداگانه جمع‌آوری و یک‌جا شستشو و گندزدایی شوند.
- (۳۱) لازم است کلیه البسه ورودی به رخت شویخانه با محلول یک دهم درصد حاوی ۱۰۰۰ میلی‌گرم در لیتر کلر گندزدایی شود. برای کنترل و حذف کلر آزاد شده به محیط باید تهویه با قدرت کافی فعال باشد تا آسیبی به کارکنان نرسد.
- (۳۲) گردگیری، نظافت و گندزدایی سطوح با میزان تماس بالا در رخت شویخانه، حداقل روزانه دو نوبت انجام شود.
- (۳۳) لازم است لوازم نظیف قابل استفاده مجدد توسط خدمات در رخت شویخانه، پس از هر نوبت استفاده ابتدا تمیز و پس از خشک شدن در مکان مناسبی نگهداری شوند.
- (۳۴) در صورت آماده بکار نبودن ماشین لباسشویی مخصوص البسه عفونی در رخت شویخانه، لازم است البسه در یک اتاق مخصوص که درب آن قابل قفل شدن باشد برای مدت کوتاهی تا گندزدایی و شستشو نگهداری شوند.
- (۳۵) اتاق فوق باید وسعت کافی برای ذخیره احتمالی البسه منتقل شده به رخت شویخانه داشته باشد.
- (۳۶) رخت شویخانه فضای مناسبی برای نگهداری البسه شسته و اتو شده تا قبل از ارسال به بخش‌ها جهت استفاده مجدد بیماران داشته باشد. به نحوی که هیچ‌گونه ارتباطی با منطقه آلوده نداشته و مسیر جریان و مکش هوا هم به هیچ‌وجه منجر به آلودگی آن نشود.
- (۳۷) کلیه کارکنانی که در قسمت شستشوی البسه آلوده خدمت می‌نمایند، نباید وارد منطقه البسه شسته و اتو و مرتب شده شوند.
- (۳۸) کلیه کارکنانی که در محل توزیع البسه اتو و بسته بندی شده خدمت می‌نمایند، نباید وارد محل شستشوی البسه عفونی و آلوده شوند.

- (۳۹) استفاده از ترالی‌ها یا چرخ‌های گندزدایی شده جداگانه، پوشیده و مجهز، برای انتقال البسه تمیز و بسته بندی شده از رخت شویخانه به بخش‌ها ضروری است.
- (۴۰) استفاده از مخازن مخصوص انتقال البسه عفونی به رخت شویخانه جهت انتقال و جابجایی البسه تمیز شده به بخش‌ها ممنوع است.
- (۴۱) کلیه مخازن و یا ترالی‌های مورد استفاده جهت انتقال البسه عفونی به رخت شویخانه باید بعد از تخلیه در محل مناسب شستشو و گندزدایی، سپس برای استفاده مجدد ارسال شوند.
- (۴۲) تخصیص فضای مجزا برای نگهداری البسه تمیز، به نحوی که از منطقه ورودی البسه عفونی کاملاً جدا باشد ضروری است.
- (۴۳) حداقل یکی از کارکنان به صورت ثابت خاص تحویل البسه شسته و اتو شده، اختصاص داده شود.
- (۴۴) در طول دوره رخداد اپیدمی کووید-۱۹ از چیدمان صندلی و سایر لوازم اضافی در داخل رخت شویخانه خودداری شود و سطوح در معرض تماس به حداقل ممکن برسد.
- (۴۵) در طراحی جانمایی رخت شویخانه، محل مکش سامانه تهویه نزدیک محل‌های ورودی البسه عفونی و آلوده باشد.
- (۴۶) فضای رخت شویخانه باید از تهویه کافی با فشار منفی برخوردار باشد.
- (۴۷) محل استقرار رخت شویخانه در طبقه پایین تر از همکف بیمارستان باشد.
- (۴۸) در رخت شویخانه محل جداگانه برای دریافت البسه عفونی و غیر عفونی طراحی شده باشد.
- (۴۹) تخصیص فضای مجزا برای شستشوی البسه عفونی و غیر عفونی ضروری است.
- (۵۰) کلیه پسماند تولیدی این قسمت رخت شویخانه شامل ماسک‌ها، دستکش‌ها و لوازم یکبار مصرف و لوازم باقی مانده همراه البسه، باید طبق دستورالعمل مدیریت پسماندهای کرونایی بیمارستانی مدیریت شود.

منابع

- 1) COVID-19: Guidance for infection prevention and control in healthcare settings. Version 1.0. Adapted from Pandemic Influenza: Guidance for Infection prevention and control in healthcare settings 2020.
- ۲) معصوم بیگی حسین، غنی زاده قادر. دستورالعمل خود مراقبتی کارکنان در مرکز مراقبت‌های بعد از درمان بیماران کرونایی. گروه مهندسی بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج). ویرایش اول اسفند ۱۳۹۸.
- ۳) غنی زاده قادر. معصوم بیگی حسین، دستورالعمل مدیریت پسماند بیماران کووید ۱۹ در مراکز بهداشتی درمانی. گروه مهندسی بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج). ویرایش اول اسفند ۱۳۹۸.
- ۴) معصوم بیگی حسین، غنی زاده قادر. دستورالعمل گندزدایی مرکز مراقبت‌های بعد از درمان بیماران کرونایی. گروه مهندسی بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج). ویرایش اول اسفند ۱۳۹۸.
5. CDC. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Preventing the Spread of Coronavirus Disease 2019 in Homes and Residential Communities. Recommended precautions for household members, intimate partners, and caregivers in a no healthcare setting.
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/guidance-prevent-spread.html>.
6. CDC. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Interim Infection Prevention and Control Recommendations for Patients with Suspected or Confirmed Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Healthcare Settings. Changes as of March 10, 2020.
7. SEQUENCE FOR PUTTING ON PERSONAL PROTECTIVE EQUIPMENT (PPE).
<https://www.cdc.gov/hai/pdfs/ppe/PPE-Sequence.pdf>.

تذکر

نویسندگان دستورالعمل ضمن تشکر از شما عزیزان آماده دریافت نظرات تخصصی و کارشناسی و پیشنهادات اصلاحی هستند. لطفا نظرات اصلاحی خود را به پست‌های الکترونیکی ذیل ارسال فرمایید تا در ویرایش‌های بعدی مورد توجه قرار گیرد.

Email: masoumbeigi@gmail.com

Email: qanizadeh@yahoo.com